

Augstākās profesionālās maģistra studiju programmas izvērtējums.

I Informācija par konkrēto izmaiņu novērtēšanu

Vērtējuma priekšmets ir Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas veiktās izmaiņas augstskolas studiju virziena *Mākslas* profesionālajās maģistra studiju programmās *Mūzika* un *Horeogrāfija*. Izmaiņu būtība ir minēto programmu apvienošana vienā, izveidojot tām jaunu jumta nosaukumu *Mūzika un skatuves māksla* un pakārtojot tai divas apakšnodaļas - *Mūzika* un *Horeogrāfija*.

II Informācija par avotiem, uz kuriem balstīts novērtējums

Novērtējums balstīts uz

- 1) Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras Studiju akreditācijas komisijai iesniegtajiem dokumentiem:
  - iesniegumu par izmaiņām studiju virziena *Mākslas* profesionālajās maģistra studiju programmās *Mūzika* un *Horeogrāfija*,
  - Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Senāta lēmumu par izmaiņām studiju virziena *Mākslas* profesionālajās maģistra studiju programmās *Mūzika* un *Horeogrāfija*,
  - minēto studiju programmu *Mūzika* un *Horeogrāfija* satura un realizācijas pirms un pēc izmaiņām salīdzinājumu,
  - Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas profesionālās maģistra studiju programmas *Mūzika un skatuves māksla* apakšprogrammu *Mūzika* un *Horeogrāfija* studiju plāniem;
- 2) Eksperta vizītes laikā Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā iepazītiem un pārbaudītiem materiāliem:
  - profesionālo maģistra studiju programmu *Mūzika* un *Horeogrāfija* teorētisko un specialitātes kursu aprakstiem izlases kārtībā,
  - Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas maģistrantūras akadēmisko un profesionālo studiju programmu beidzēju diplomdarbiem un diplomreferātiem un to salīdzinājumu,
  - daļas profilējošo priekšmetu pasniedzēju profesionālās darbības aprakstiem.

III Vizītes gaitas un tikšanās ar augstskolas pārstāvjiem pārskats

Vizītes laikā Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā 2016. gada 21. jūnijā apmeklētas un iepazītas:

- mācību auditorijas, baletzāle un to aprīkojums,
  - akadēmijas bibliotēka un pārbaudīts tajā pieejamais metodiskais, profesionālais, specializācijas u. tml. materiālais nodrošinājums, kas liecina par akadēmijas zinātniski - pētniecisko un materiālo kapacitāti,
  - Studiju daļa un rektorāts,
- kā arī vizītes laikā notika tikšanās ar:
- Studiju daļas vadītāju Irēnu Baltābolu,
  - bibliotēkas vadītāju un tās darbiniekiem,
  - augstskolas rektoru.

Ārpus vizītes akadēmijā notikusi tikšanās ar programmu pasniedzējiem.

IV Secinājumi

Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas veiktās izmaiņas, apvienojot divas profesionālās maģistra studiju programmas *Mūzika* un *Horeogrāfija* vienā, kurā esošās programmas iekļautas jaunajā programmā kā apakšprogrammas, uzskatāmas par stratēģiski un taktiski pārdomātām un pamatotām, jo abās programmās, bet jo īpaši profesionālās augstākās izglītības programmā *Horeogrāfija*, ir mazs studentu skaits. *Horeogrāfijā* studentu vidējais skaits pa visiem gadiem kopā patlaban ir 2 studenti, kas neatbilst ne Augstākās izglītības padomes atbalstītajiem principiem, veidojot valsts budžeta finansēto studiju vietu sadalījumu, ne augstskolas interesēm, jo neļauj efektīvi izmantot akadēmiskos resursus teorētisko un speciālo kursu pasniegšanā, ne arī pašu šajās programmās studējošo interesēm, jo samazinās viņu cerības uz valsts apmaksātu budžeta vietu. Programmu apvienojums ir tālredzīgs, ņemot vērā arī bakalaura un doktora studiju līmeņu attīstības iespējas nākotnē, kas ļautu izveidot vairākas jaunas specializācijas, kas būtu piesaņotas nozares attīstības prasībām un piemērotas jauniem darba tirgus apstākļiem.

Arī pēc formāliem kritērijiem veiktās izmaiņas atbilst *Noteikumiem par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības standartu*.

Minēto iemeslu dēļ programmu apvienojums ir visnotaļ atbalstāms.

Apstākļi, kas rada pārdomas un kas slēpj zināmu risku, ir programmas nosaukums. Var teikt, ka jaunā programma un tās nosaukums attīstās it kā pretēji vērstos virzienos: programma konsolidēta, nosaukums turpretī apjomā paplašināts.

Tā kā Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras Studiju akreditācijas komisijai iesniegtajā pamatojumā ir runa tikai par programmu apvienošanu, bet ne vārda par tās nosaukuma maiņas pamatojumu, tad jāpieņem, ka jaunās programmas nosaukums *Mūzika un skatuves māksla*, kas sakrīt ar izglītības programmu grupas nosaukumu, pielāgots

Latvijas izglītības klasifikātoram, ne reālajai akadēmiskajai situācijai. Figuratīvi runājot, dzīvesvietas maiņa ar mērķi ietaupīt dzīvesvietas izmaksas, no divstabas standarta dzīvokļa pārceļoties uz daudzstāvu privātmāju, ne vienmēr attaisno cerības uz omulīgu dzīvesveidu. Un tas vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, jēdziens „skatuves māksla“ paredz daudz plašāku specialitāšu kopu, nekā to piedāvā jaunā apvienotā programma, piemēram, tās varētu būt šādas: Dramatiskā teātra vai operas režija, Teātra vēsture un teorija, Teātra zinātne, Dramatiskā teātra aktiermāksla, Leļļu teātra aktiermāksla u.t.t. u. tīpr. Minētās skatuves mākslas specialitātes nav Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas specializācijas jomas, tāpēc šāds programmas paplašinājums nākotnē augstskolai varētu kļūt pat par apgrūtinājumu. Tāpat šāda specializācija paredz daudz plašāku teorētisko, ar skatuves mākslu saistīto priekšmetu kopu, kas garantētu tās prasības zināšanām šajā nozarē, kas paredzētas Ministru kabineta noteikumos Nr 990 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju“ paredzētajās kompetencēs par radošas domāšanas vai pētniecības pamatu, „darbojoties dažādu jomu saskarē“ (pasv. mans - D.T.). Minētajā apvienotajā programmā paredzētie ar specialitātes, ja par tādu uzskata arī skatuves mākslu, apguvi saistītie teorētisko zināšanu kursi ir visai ierobežoti, tie ir nosacīti saistīti savā starpā un nosacīti savstarpēji koordinēti, tādēļ rada šaubas par šo programmu absolventu spēju „argumentēti izskaidrot un diskutēt par sarežģītiem vai sistēmiskiem attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas aspektiem“, it īpaši, ja runa ir par jauniem sarežģītiem apstākļiem un nepieciešamām jaunām pieejām skatuves mākslā. Runa ir par zināšanu nodrošināšanu tādās ar skatuves mākslu saistītās jomās, kā mūzikas un mākslas filozofija, mūzikas, mākslas un teātra antropoloģija un semiotika, skatuves telpas uzbūves principi, krāsu mācība u.t.t.

Turklāt, ja esošā programma *Mūzika* aptver visai plašu specializācijas lauku mūzikā - *Instrumentu mūziku, Diriģēšanu, Vokālo mūziku, Kompozīciju, Skaņu režiju* un *Mūziku un izglītību*, tad to pašu nevar teikt par jau esošo programmu *Horeogrāfija*, kurā pārstāvētas tikai divas specializācijas horeogrāfijā. Arī horeogrāfijai ir plašāka specializāciju grupa.

V Rekomendācijas

Ņemot vērā iepriekš teikto un visnotaļ atbalstot augstskolas piedāvāto profesionālo augstākās maģistra programmu apvienošanas iniciatīvu, tomēr, labu vēlot, atļaušos sniegt vairākus ieteikumus, kas iedalāmi konceptuālāka rakstura un sīkākos, akadēmiskā darba organizāciju skarošos ieteikumos:

Konceptuālāka rakstura ieteikumi:

- 1) pārdomāt iespēju jaunizveidotajai programmai piešķirt tai atbilstošāku nosaukumu, piemēram, *Mūzika un horeogrāfija*, kas iekļautos patreiz spēkā esošā Latvijas izglītības klasifikatora studiju virzienā *Mākslas* studiju programmu grupā *Mūzika un skatuves māksla*,
- 2) atīstīt jaunizveidotās profesionālās augstākās izglītības maģistra studiju programmas teorētiskos A daļas kursus: precizēt, izvērst un savā starpā koordinēt jau esošos kursus, tāpat pārdomāt, vai esošie kursi, kā *kultūras socioloģija*, *profesionālā etiķete* un *mūsdienu literatūra tiešām* garantē jaunāko teorētisko zināšanu minimumu specialitātē. Viena no iespējām ir izvērtēt augstskolas iekšējos resursus, piemēram, vairāki C daļas kursi vairāk varētu pretendēt uz vietu A daļā, nekā esošie kursi, savukārt pēdējie varētu pārtapt izvēlesursos,
- 3) pārdomāt iespēju veidot kursus, kuros vienoti tiktu skatīti mūsdienu mākslas, mūzikas un domāšanas aktuālās problēmas, kas ietaupītu laiku, resursus, kredītpunktus un vienlaikus veicinātu efektīvāku zināšanu apgūšanu,
- 4) nākotnē var pārdomāt iespēju attīstīt *Mūzikas un skatuves mākslas* studiju programmu gan bakalaura, gan maģistra programmā, ja augstskola to uzskata par lietderīgu. Vienīgi tad tas jādara pamatoti un konsekventi.

Sīkākas iebildes un priekšlikumi:

- 1) pievērst uzmanību atsevišķu studiju kursu nosaukumiem un to saturam, kas vairāk atbilstu maģistra studiju līmenim, piemēram, otrā līmeņa studijās nebūtu jāmača svešvaloda, bet gan specialitātes diskurss svešvalodā,
- 2) mazliet mulsinošs un augstskolas ārējam prestižam neizdevīgs ir profesionālās maģistra studiju programmas beigšanas gala darbs ar nosaukumu „Diplomreferāts“. Iepazīstoties ar šiem darbiem, jāatzīst, ka tie, neskatoties uz mazliet ierobežotāku apjomu, pilnībā atbilst maģistra darbam izvirzītajām prasībām un varētu tikt saukti par „Diplomdarbu“ vai „Maģistra darbu“. Atšķirības starp prasībām akadēmiskās un profesionālās programmas beidzēju darbiem var tikt atrunātas augstskolas izstrādātos noteikumos nobeiguma darbiem,
- 3) dot precīzākus kursu izvērsumus ar skaidrāk iezīmētu literatūras sarakstu, lai top pārredzams attiecīgajā kursā mācītais.

VI Priekšlikums: atļaut/daļēji atļaut/neatļaut veikt augstskolas pieprasītās izmaiņas

Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas veiktās izmaiņas augstskolas studiju virziena *Mākslas* profesionālajās maģistra studiju programmās *Mūzika* un *Horeogrāfija*, tās apvienojot vienā programmā, noteikti būtu atbalstāmas, taču ar precizētu un reālajam programmas saturam un studiju

ievirzes apjomam atbilstošu nosaukumu. Tas varētu būt *Mūzika un horeogrāfija*, kas iekļautos izglītības tematiskajā jomā *Mākslas*, izglītības programmu grupā *Mūzika un skatuves māksla*.

VII Priekšlikums izmaiņām Latvijas izglītības klasifikātorā

Izmantojot iespēju un ņemot vērā apstākli, ka patreiz spēkā esošie MK Noteikumi Nr. 990 *Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju* zaudēs spēku 01.06.2017., humanitārās izglītības sakārtošanai valstī ieteicams veikt precizējumus Humanitāro zinātņu iedalījumā, kurā iekļaujamās Kultūras zinātnes (2. piel.), savukārt izglītības tematiskajā jomā *Mākslas* novēršama proporciju neatbilstība starp ar *Mūziku* saistītajām specialitātēm un to, kas veido *Skatuves mākslu* (4. piel.). Tās nebūt nav vienīgās nepilnības, bet šīs konkrētās programmas kontekstā izvērtās par uzkrītošāko problēmu.

2016. gada 3. jūnijā

Prof., dr. phil. Daina Teters